

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI

Próbna Matura z OPERONEM

Historia

Poziom rozszerzony

Listopad 2020

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
1.	C	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
2.	2.1. Rozstrzygnięcie: Tak, pochodzą z tego samego kręgu kulturowego (starożytna Grecja). Uzasadnienie: Naczynia są przykładem ceramiki czarno- i czerwonofigurowej charakterystycznej dla starożytnej Grecji. Zdobią je sceny z życia codziennego oraz sceny mitologiczne.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	2.2. Rozstrzygnięcie: Nie. Uzasadnienie: Opis w źródle 1. dotyczy porcelany, która nie była znana Grekom starożytnym. Technologię jej produkcji opracowano w Chinach w VII w. n.e.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
3.	B Uzasadnienie: W ścianie kościoła widoczne są doryckie kolumny będące pozostałością dawnej świątyni Ateny, na bazie której wzniesiono kościół.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
4.	4.1. 1. F, 2. F, 3. P	1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	4.2. B	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
5.	5.1. Argument 1. Brak dowodów materialnych. Argument 2. Źródła pisane nie mówią o podboju państwa Wiślan, a jedynie o zmuszeniu jego władcy do przyjęcia chrztu i o zwierzchnictwie.	1 pkt – poprawna odpowiedź (podanie dwóch argumentów) 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	5.2. Rozstrzygnięcie: H. Samsonowicz podobnie postrzega ten problem jak autor tekstu w źródle 1. I. Panic. Uzasadnienie: Samsonowicz opisał Wiślan „uzależnionych przez księcia morawskiego”, nie pisze o podboju kraju Wiślan i włączeniu go do Wielkich Moraw.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
6.	1. P, 2. F, 3. F	1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
7.	Przykładowe cechy: – zachowane mury obronne i bramy miejskie – zwarta zabudowa (domy przylegające ciasno do siebie) – układ rynku (centralny plac miasta) z ulicami wychodzącymi pod kątem prostym w narożnikach oraz z ulicami wychodzącymi z rynku w połowie jego boków – ratusz umieszczony na rynku Uwaga: Zdający może podać inne poprawne merytorycznie argumenty.	2 pkt – poprawna odpowiedź (podanie czterech cech) 1 pkt – poprawna odpowiedź (podanie dwóch cech) 0 pkt – niepełna albo niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
8.	Władcą przedstawionym na portrecie jest Ludwik Węgierski, a królową – jego córka Jadwiga Andegaweńska. Obydwoje na strojach mają lilie – symbol Andegawów.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
9.	C	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
10.	Odpowiedź: renesans (odrodzenie) Uzasadnienie: Tematyka dzieła nawiązuje do antyku oraz motywów mitologicznych. Podobnie jak w antyku mamy tutaj do czynienia z wyraźnym kultem piękna ciała ludzkiego, charakterystycznym dla renesansu. Obraz wykonano techniką charakterystyczną dla renesansu. Malarz wykorzystał jasną tonację barw i łagodne światło.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
11.	11.1. Wydarzenie: wojna chłopska (1524–1526) Uzasadnienie: Zwolennik reformacji Tomasza Münzer był przywódcą antyfeudalnego powstania chłopskiego w Niemczech zwanego wojną chłopską. Tekst źródłowy stanowi wezwanie do powstania.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	11.2. 2.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
12.	12.1. Rozstrzygnięcie: Tak, ma związek. Uzasadnienie: Defenestracja praska w 1618 r. zapoczątkowała wojnę trzydziestoletnią, której skutkiem był opisywany w tekście źródłowym spadek liczby ludności w Czechach.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	12.2. C	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
13.	13.1. C Uzasadnienie: spośród podanych władców jedynie Władysław IV był królem „Szwedów, Gotów i Wandalów, wybrany wielkim księciem Moskwy”.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	13.2. pokój w Polanowie (1634 r.)	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
14.	Rozstrzygnięcie: B. Uzasadnienie: Ilustracja B przedstawia order Virtuti Militari ustanowiony po bitwie pod Zieleńcami i nadawany za wybitne czyny wojenne, a więc zgodnie z opisem w źródle 1.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
15.	15.1. D	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	15.2. 1. F, 2. P, 3. F	1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
16.	Trzy spośród podanych: – telefon – fonograf – prąd elektryczny – kinematograf – światło elektryczne/żarówka	1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepełna albo niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
17.	17.1. A. trójporozumienie/ententa B. trójprzymierze	1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepełna albo niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	17.2. A. Francja, Rosja, Wielka Brytania B. Niemcy, Austro-Węgry, Włochy	1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi 0 pkt – niepełna albo niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
18.	18.1. – Polska nie będzie w stanie zasymilować zagarniętych terenów. – Niemcy nie pogodzą się z utratą tych ziem, a ich utrzymanie przez Polskę bez wsparcia państw zachodnich jest niemożliwe.	1 pkt – poprawna odpowiedź (podanie dwóch argumentów) 0 pkt – niepełna albo niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	18.2. Rozstrzygnięcie: Tak. Uzasadnienie: Koncepcja wojny prewencyjnej wysunięta przez Polskę nie spotkała się z poparciem Francji (co przewidywał zresztą Moltke). Wobec upadku tego planu władze polskie zdecydowały się na unormowanie stosunków z Niemcami i podpisanie deklaracji o niestosowaniu przemocy (deklaracja jest więc skutkiem fiaska koncepcji wojny prewencyjnej).	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
19.	19.1. Odpowiedź: Mościce Uwaga: Należy zaakceptować także odpowiedź: Tarnów/Tarnów-Mościce.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
	19.2. Rozstrzygnięcie: Nie, nie była to inwestycja w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP). Uzasadnienie: Do inwestycji w ramach COP przystąpiono po 1936 r. Jednak koncepcja okręgu przemysłowego zrodziła się nieco wcześniej w latach trzydziestych. Natomiast z tekstu źródłowego wynika, że zakłady w Mościcach zaczęto budować w latach dwudziestych XX w., a więc znacznie wcześniej niż powstała koncepcja COP.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
20.	Dowódca: Stanisław Sosabowski Jednostka: 1. Samodzielna Brygada Spadochronowa	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
21.	D Uzasadnienie: Tekst dotyczy problematyki ustalania polskich nazw miejscowych po przejęciu Ziem Odzyskanych przez polskie władze. Ziemia Lubuska oraz Pomorze Zachodnie zostały zajęte przez Armię Czerwoną i Wojsko Polskie w 1945 r., także termin „Ziemie Odzyskane” wszedł do użycia po konferencjach w Jałcie oraz Poczdamie. Komisja, o której mowa w tekście (Komisja Ustalania Nazw Miejscowości), wznowiła działalność w 1945 r.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
22.	22.1. Wydarzenie: orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich („Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”) z 1965 r. Wyjaśnienie: Autor jest negatywnie ustosunkowany do orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich. Sugeruje, że polscy biskupi są naiwni (dobrodusznie przedstawiona postać biskupa), wybacząc Niemcom zbrodnie wojenne, gdyż Niemcy nadal są nastawieni wrogo do Polski, co symbolizuje pies ze swastykami na grzbiecie.	1 pkt – poprawna odpowiedź (podanie wydarzenia i wyjaśnienia) 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	22.2. Stefan Wyszyński	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	
23.	23.1. Państwa socjalistyczne wymienione w tekście utworzyły w 1955 r. Układ Warszawski.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–2
	23.2. Pakt miał obronny charakter – miał zapewnić bezpieczeństwo państwom zachodnioeuropejskim wobec zagrożenia ze strony ZSRR i państw socjalistycznych.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	

Numer zadania	Poprawne odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Suma punktów
24.	Rozstrzygnięcie: Była to ulotka kolportowana przez władze. Uzasadnienie: Treść ulotki miała oddziaływać na rodziców i przekonać ich, by nie dopuścili do udziału dzieci w demonstracjach ulicznych. Tekst ulotki napisano specyficznym językiem, który ma negatywny wydźwięk w stosunku do manifestacji – nazywa je „awanturami”, uczestnicy manifestacji to „rozwydrzone wyrostki”, są tu także zawołane groźby utraty zdrowia, życia czy kar.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1
25.	Rozstrzygnięcie: obrady okrągłego stołu Uzasadnienie: W tekście jest mowa o obradach, w których uczestniczyli opozycja i rząd, a także o reformach. Notatka jest datowana na 10.04.1989 r.	1 pkt – poprawna odpowiedź 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi	0–1

Zadanie 26.

Temat 1. Przedstaw na wybranych przykładach dokonania kulturowe Greków w dziedzinie nauki. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Zdający: – wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; – poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; – w sposób problemowy omówił i poparł przykładami osiągnięcia Greków w różnych dziedzinach nauki: w matematyce (np. twierdzenie Pitagorasa, twierdzenie Talesa, podręcznik geometrii <i>Elementy</i> Euklidesa, rachunek różniczkowy i całkowy – Archimedes), astronomii (np. tezy o kulistości Ziemi i teoria heliocentryczna), geografii (np. działalność Ptolemeusza, kartografia), medycynie (Hipokrates), fizyce (np. prawo wyporu cieczy Archimedes), filozofii (wymienia i krótko omawia poglądy dowolnych filozofów greckich); – poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; – trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł); – sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III 6–8 pkt	Zdający: – dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; – w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; – przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; – podjął próbę formułowania wniosków; – w większości wykorzystał materiał źródłowy.
Poziom II 3–5 pkt	Zdający: – przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; – podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; – podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; – podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I 1–2 pkt	Zdający: – w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym; – podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; – poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
0 pkt	Zdający otrzymuje 0 pkt, jeżeli umieścił w pracy informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu lub praca jest nie na temat.

Temat 2. Przedstaw rozwój terytorialny państwa Franków od V do IX w.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Zdający: – wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; – poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; – omówił przybycie Franków do Galii znaną z Renu, podbój północnej i południowej Galii przez Chlodwiga, podbój Burgundii (534 r.), podbój ostatnich posiadłości Wizygotów w Galii, opanowanie terenów za Renem (Turyngii, Bawarii, plemion saskich) w VI w., odparcie Arabów (bitwa pod Poitiers w 732 r.), wyprawę przeciwko Longobardom Pepina Małego i utworzenie Państwa Kościelnego, podbój ziem Sasów przez Karola Wielkiego (powstania Sasów), podbój państwa Longobardów, podbój ziem do rzeki Ebro (odebrane Arabom), rozszerzenie panowania do Łaby i Dunaju na wschodzie, rozpad państwa po traktacie w Verdun 843 r.; – poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; – sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III 6–8 pkt	Zdający: – dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; – w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; – przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; – podjął próbę formułowania wniosków.
Poziom II 3–5 pkt	Zdający: – przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; – podjął próbę uporządkowania podanej faktografii.
Poziom I 1–2 pkt	Zdający: – w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; – podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; – poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
0 pkt	Zdający otrzymuje 0 pkt, jeżeli umieścił w pracy informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu lub praca jest nie na temat.

Temat 3. Na wschód od Łaby – scharakteryzuj model życia gospodarczego Rzeczypospolitej w XVI–XVII w. na tle europejskim.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Zdający: – wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; – poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; – wyjaśnił znaczenie terminu „granica Łaby”, omówił różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Wschodniej w XV i XVI w., wymienił główne towary produkowane w Rzeczypospolitej (zboże, mięso, drewno, sól, zwierzęta, skóry, potaż i inne). Wyjaśnił termin „folwark” i opisał, jak funkcjonował folwark: produkcja zboża na eksport, samowystarczalność folwarku (produkcja rzemieślnicza na potrzeby szlachty), praca chłopów pańszczyźnianych (w odróżnieniu od zachodu, gdzie dominuje czynsz). Omówił przywileje gospodarcze szlachty, np. zwolnienie z ceł, ograniczenie podatków, ograniczenie wychodźstwa chłopów. Omówił szlaki handlowe na terenie Rzeczypospolitej, w tym spławianie zboża do Gdańska. Oceniał wpływ modelu gospodarczego Rzeczypospolitej na rozwój miast (ukierunkowanie na produkcję rolną, samowystarczalność folwarków i przywileje szlachty ograniczały rozwój miast); – poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; – sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom III 6–8 pkt	Zdający: – dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; – w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; – przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; – podjął próbę formułowania wniosków.
Poziom II 3–5 pkt	Zdający: – przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; – podjął próbę uporządkowania podanej faktografii.
Poziom I 1–2 pkt	Zdający: – w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; – podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; – poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
0 pkt	Zdający otrzymuje 0 pkt, jeżeli umieścił w pracy informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu lub praca jest nie na temat.

Temat 4. Stany Zjednoczone w XIX w. – scharakteryzuj rozwój terytorialny, gospodarkę oraz główne problemy rozwijającego się kraju.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Zdający: – wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; – poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; – opisał etapami rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych: 13 kolonii brytyjskich, warunki pokoju paryskiego 1783 r. (tereny do rzeki Missisipi), zakup Luizjany od Francji w 1803 r., zakup Florydy od Hiszpanii w 1819 r., ustalenie granicy pomiędzy USA a Kanadą, spory o Teksas (wojna) z Meksykiem 1846–1848 (warunki pokoju, zajęcie Kalifornii), zakup Alaski od Rosji w 1867 r.; – wymienił i krótko skomentował podstawowe problemy państwa: szybki wzrost liczby ludności (napływ imigrantów z Europy), ekspansja na Dzikie Zachód, problemy z komunikacją i budowa kolei, rozwój osadnictwa wzdłuż szlaków kolejowych, narastający konflikt z rdzenną ludnością; – opisał rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych z uwzględnieniem podziału na północ i południe (na północy: rozwój przemysłu ciężkiego, rolnictwo farmerskie, zniesienie niewolnictwa; na południu: przewaga przemysłu przetwórczego, rolnictwo oparte na plantacjach i pracy niewolniczej, produkcja bawełny, tytoniu, ryżu, trzciny cukrowej); – poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; – sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III 6–8 pkt	Zdający: – dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; – w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; – przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; – podjął próbę formułowania wniosków.
Poziom II 3–5 pkt	Zdający: – przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; – podjął próbę uporządkowania podanej faktografii.
Poziom I 1–2 pkt	Zdający: – w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; – podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; – poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
0 pkt	Zdający otrzymuje 0 pkt, jeżeli umieścił w pracy informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu lub praca jest nie na temat.

Temat 5. Wielka Wojna – scharakteryzuj przełomowe wydarzenia na frontach I wojny światowej. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Poziom	Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów
Poziom IV 9–12 pkt	Zdający: – wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; – poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; – dokonał wyboru istotnych momentów dla działań wojennych i je opisał, wyjaśnił znaczenie opisywanych wydarzeń dla frontu i całego przebiegu wojny; uczeń powinien uwzględnić co najmniej: bitwę nad Marną, bitwę pod Verdun i nad Sommą, bitwę pod Tannenbergiem i nad jeziorami mazurskimi, bitwę pod Gorlicami, wojnę podwodną i przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny, bitwę pod Gallipoli, bitwę jutlandzką (zdający może dokonać innego wyboru – według własnej opinii); – poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; – trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł); – sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III 6–8 pkt	Zdający: – dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; – w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; – przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; – podjął próbę formułowania wniosków; – w większości wykorzystał materiał źródłowy.
Poziom II 3–5 pkt	Zdający: – przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; – podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; – podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; – podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I 1–2 pkt	Zdający: – w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym; – podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; – poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
0 pkt	Zdający otrzymuje 0 pkt, jeżeli umieścił w pracy informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu lub praca jest nie na temat.

Giełda maturalna - serwis do nauki on-line

TWÓJ KOD DOSTĘPU

GRHLA21HE5

- 1 Zaloguj się na gieldamaturalna.pl
- 2 Wpisz swój kod
- 3 Odblokuj czasowy dostęp do bazy dodatkowych zadań i arkuszy z historii (masz dostęp do 31.01.2022 r.)

ZDAJ MATURĘ

się na sprawdzonej pomocy

Nie wiesz, od czego zacząć przygotowania do matury?
Skorzystaj ze sprawdzonej pomocy!

PAKIETY -15% SPRAWDŹ